

فصل ۳

تمرین های نظری

۴. یک توپ با احتمال p_i می تواند در جعبه i ام باشد. اگر با احتمال α_i پس از جستجوی جعبه i ام توپ را پیدا کنیم، نشان دهید که احتمال اینکه توپ در جعبه i ام باشد به شرط اینکه در جستجوی جعبه i ام آن را پیدا نکرده ایم برابر است با

$$\begin{cases} \frac{P_j}{1 - \alpha_i p_i} & j \neq i \\ \frac{(1 - \alpha_i) p_i}{1 - \alpha_i p_i} & j = i \end{cases}$$

۱۴. آزمایشهای ساده مستقل با احتمال موفقیت p را به طور متوالی انجام می دهیم تا r موفقیت کسب شود. نشان دهید که احتمال اینکه دقیقاً n آزمایش ساده لازم باشد برابر است با

$$\binom{n-1}{r-1} p^r (1-p)^{n-r}$$

این نتیجه را برای حل مسأله امتیازها (مثال ۴-۹) به کار ببرید.

واهنمایی: برای رسیدن به r موفقیت در n آزمایش ساده، چند موفقیت باید در $n-1$ آزمایش ساده اول رخ دهد؟

۱۵. آزمایشهای ساده مستقل با احتمال موفقیت p و احتمال شکست $1-p$ را آزمایشهای ساده برنولی می نامیم. اگر P_n نشان دهنده احتمال اینکه n آزمایش ساده برنولی به تعداد زوج موفقیت منجر شود. (صفر را به عنوان یک عدد زوج در نظر بگیرید.) نشان دهید

$$P_n = p(1 - P_{n-1}) + (1-p)P_{n-1} \quad n \geq 1$$

و با استفاده از این نتیجه و روش استقراء ثابت کنید

$$P_n = \frac{1 + (1-2p)^n}{2}$$

خودآزمایی

۱۴. آزمایشی را در نظر می‌گیریم که n نتیجه ممکن داشته باشد و نتیجه i ام با احتمال p_i ($i = 1, \dots, n$) اتفاق افتد $\sum_{i=1}^n p_i = 1$. اگر دو آزمایش مستقل انجام گیرد با چه احتمالی نتیجه دومین آزمایش از نتیجه آزمایش اول بیشتر است؟

فصل ۴

سائل

۲. دو تاس منظم را پرتاب می‌کنیم. اگر X نشان دهنده حاصل ضرب نتیجه دو تاس باشد مطلوب است محاسبه $P\{X=i\}$ برای $i = 1, 2, \dots$.

۲۷. یک مؤسسه بیمه، بیمه‌نامه‌ای را می‌نویسد که اگر در طول یک سال حادثه E اتفاق افتد باید مبلغ A را پرداخت نماید. اگر شرکت بیمه برآورد کند که پیشامد E با احتمال p در طول یک سال اتفاق می‌افتد چه مقدار باید حق بیمه را تنظیم نماید تا متوسط سود شرکت 10% درصد مبلغ A باشد؟

۴۲. فرض کنید موتورهای هواپیما در حال پرواز با احتمال $1-p$ مستقل از یکدیگر خراب می‌شوند. اگر در یک پرواز موفقیت‌آمیز لازم باشد اکثریت موتورهای هواپیما سالم باشند برای چه مقداری از p ، یک هواپیمای ۵موتوره مطمئن‌تر از یک هواپیمای سه‌موتوره است؟

۴۴. یک سیستم ماهواره‌ای از n جزء ساخته شده که اگر حداقل k جزء از آنها کار کند آنگاه سیستم فعال خواهد بود. در یک روز بارانی هر یک از اجزاء مستقل از یکدیگر با احتمال p_1 کار می‌کنند در حالی که در یک روز غیربارانی هر کدام مستقل از یکدیگر با احتمال p_2 کار خواهند کرد. اگر احتمال باران آمدن فردا برابر با α باشد احتمال اینکه ماهواره کار کند چقدر است؟

۵۷. فرض کنید تعداد حوادثی که در یک بزرگراه در روز اتفاق می‌افتد یک متغیر تصادفی پواسون با پارامتر $\lambda = 3$ باشد.

الف) احتمال اینکه امروز حداقل ۳ حادثه اتفاق افتد را به دست آورید.
ب) بند (الف) را با این فرض که امروز حداقل یک حادثه اتفاق افتاده است تکرار کنید.

۶۳. افراد با نرخ ۱ نفر در هر دو دقیقه وارد یک فروشگاه می‌شوند.

الف) احتمال اینکه هیچ‌کس در فاصله ساعت ۱۲:۰۰ تا ۱۲:۰۵ وارد نشود را به دست آورید.

ب) احتمال اینکه حداقل ۴ نفر در آن زمان وارد فروشگاه شوند را به دست آورید.

۷۰. یک سکه منظم را به طور متوالی پرتاب می‌کنیم تا شیر برای دهمین مرتبه ظاهر شود. اگر X نشان دهنده تعداد خط‌های ظاهر شده باشد. تابع احتمال X را به دست آورید.

تمرین‌های نظری

۴. اگر متغیر تصادفی X دارای تابع توزیع تجمعی F باشد تابع توزیع تجمعی e^X چیست؟

۹. فرض کنید X یک متغیر تصادفی با امید ریاضی μ و واریانس σ^2 است. امید ریاضی و واریانس متغیر تصادفی $Y = (X - \mu) / \sigma$ را به دست آورید.

۱۰. اگر X یک متغیر تصادفی دو جمله‌ای با پارامترهای n و p باشد نشان دهید

$$E \left[\frac{1}{X+1} \right] = \frac{1 - (1-p)^{n+1}}{(n+1)p}$$

۱۶. فرض کنید X یک متغیر تصادفی پواسون با پارامتر λ باشد. نشان دهید که $P\{X=i\}$ با افزایش i ابتدا صعودی یکنوا و سپس نزولی یکنوا است و زمانی به حداکثر مقدار خود می‌رسد که i بزرگ‌ترین عدد صحیح کوچک‌تر از λ است.

راهنمایی: نسبت $P\{X=i\} / P\{X=i-1\}$ را در نظر بگیرید.

۲۴. رابطه زیر را ثابت کنید:

$$\sum_{i=0}^n e^{-\lambda} \frac{\lambda^i}{i!} = \frac{1}{n!} \int_{\lambda}^{\infty} e^{-x} x^n dx$$

راهنمایی: از انتگرال جزء به جزء استفاده کنید.

خودآزمایی

۱۸. فرض کنید $P\{X=a\} = p$ و $P\{X=b\} = 1-p$

الف) نشان دهید $\frac{X-b}{a-b}$ یک متغیر تصادفی برنولی است.

ب) $\text{Var}(x)$ را به دست آورید.